

Debat

FUGLEFAUNAENS ÆNDRINGER PÅ DANSKE ØER. KOMMENTAR TIL ANDERS PAPE MØLLERS ARTIKEL

I artiklen i DOFT 74 (3-4): 123-126 belyser Pape Møller ændringerne i nogle danske øers ynglefuglebestande i relation til den såkaldte »ø-teori«. Ifølge denne teori skyldes en given ø's artsrigdom en bevægelig ligevægt mellem immigrationsraten og uddødsraten. Disse rater påstås at afhænge af øens størrelse og af dens isolation.

Dybbro giver nogle relevante indvendinger mod Pape Møllers materiale i DOFT 75 (1-2): 88-89. Her skal derfor kun diskuteres Pape Møllers bearbejdning og de slutninger, han drager.

Fra 11 danske øer af stærkt varierende størrelse anføres antallet af ynglende fuglearter i 1930-erne og i 1972. Antallet af uddøde og nyindvandrede arter angives og uddøds-, indvandnings- og ændringsraterne er beregnet.

Af Pape Møllers opstilling i Tabel 1 fremgår, at artsantallet ved begge optællinger viser en sammenhæng med øernes størrelse. De største øer har således de største antal ynglende arter. Endvidere fremgår det af Tabel 1, at der på alle øerne, undtaget Hirschholmene, er fundet en fremgang i antallet af ynglende arter ved den seneste optælling.

Pape Møller beregner, at der er »en nøje sammenhæng« mellem øernes areal og ændringsraten. Ændringsraten udtrykker forandringen i artsantallet per tidsenhed i relation til artsantallet ved de to optællinger og skal derfor være korreleret til dette samlede artsantal. Betydningen af dette forhold er, som også Dybbro er inde på, at en lille (absolut) ændring på en ø med få arter kan få samme relative vægt som en stor (absolut) ændring på en ø med mange arter. At Pape Møller i denne sammenhæng konstaterer, at øernes areal påvirker ændringsraterne, forekommer derfor uforståeligt. Videre slutter Pape Møller, ved sammenligning af Bornholm og Falster, at ændringsraterne også er påvirket af afstanden til nærmeste rekrutteringsområde. Denne tolkning kan materialet slet ikke bære – især ikke hvis Saltholm, Sejro og Anholt ansues på samme måde.

I artiklens sidste afsnit diskuterer Pape Møller indvandningsraternes relation til afstanden til det nærmeste rekrutteringsområde. Dette regnes uden videre, som det nærmeste større landområde. Af denne opfattelse følger blandt andet, at »spredningsbarrieren« over vand sættes lige for alle arter i materialet. At det er bekvemt måleteknisk, at operere med begreberne således som Pape Møller gør det, skal ikke hindre en indvending mod metoden. Er det f.eks. rimeligt at opfatte de 4 km mellem Saltholm

og Sjælland som en forhindring for fugle, der måske forinden har trukket tusinder af kilometre fra vinterkvartererne? Vel næppe. En overvejende del af arterne i Pape Møllers materiale er jo netop trækfugle, og fuglesamfundene på de enkelte øer etableres og opløses altså i en vis forstand for hver ynglesæson. I denne sammenhæng bliver Pape Møllers bemærkninger, i diskussionsafsnittet om, at indvandningsraterne er medvirkende til at holde bestanden oppe, uforståelige, idet der jo er tale om en variation i artsantallet såvel på årsbasis, som på længere sigt. Konstateringen er muligvis møntet på standfuglene, men dette forbehold fremgår ikke. Når Pape Møller dernæst konkluderer, at indvandningsraterne er tydeligt påvirket af afstanden til rekrutteringsområderne, skal det bemærkes, at materialet næppe kan bære en sådan tolkning. Indvandningsraterne viser heller ingen sammenhænge med antallet af ynglende arter i rekrutteringsområderne, og det er derfor ejendommeligt, at Pape Møller ikke diskuterer andre muligheder, der kunne forklare udviklingen i ynglebestandene på disse danske øer.

Gennemgås listen over nyindvandrede arter, er det nærliggende at antage, at flere af arterne er indvandet, fordi der er opstået egnede ynglebiotoper på øerne i undersøgelsestidsrummet. Der tænkes her især på tilgroning med krat og rørskove i moser, som følge af græsningsophør eller dræning – eutrofiering af vådområder grundet gødkning på naboarealer eller f.eks. tilplantning med nåletræ på tidligere løvskovsarealer. Disse mulige ændringer i biotopsudbudet på de enkelte øer omtales kun overfladisk af Pape Møller, hvilket forekommer uheldigt i en biologisk artikel.

Disse indvendinger, sammenholdt med undersøgelsesperiodens længde, det ret beskedne materiale og det interessante forhold, at et flertal af øerne har haft en betydelig forøgelse i antallet af ynglende arter, fører frem til spørgsmålet om en ø-teoretisk betragtningstype overhovedet er relevant på dette materiale og med en faunagrupper, der er så forholdsvis letpredt, som fuglene.

Ø-teorien har næppe den generelle gyldighed, som Pape Møller vil tillægge den, men dens værdi i en argumentation for at bevare eller skabe levesteder for organismegrupper med ringe spredningsevne kan ikke vurderes højt nok.

Sten Moeslund,
Søhuse 23, 2880 Bagsværd